

УДК 377:33]:[37.014.6:005.6]:377.091.279.7

Дмитро Наглий

Інститут професійної освіти Національної академії педагогічних наук України

ORCID ID 0009-0004-1456-316X

DOI 10.24139/2312-5993/2024.04/084-096

МЕТОДОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОЦІНЮВАННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В ЕКОНОМІЧНИХ КОЛЕДЖАХ

Обґрунтовано позицію, що впродовж тривалого часу якість підготовки у вищій школі оцінювалася за рівнем знань, умінь і навичок. Наразі глобальна ситуація змінилася. І саме тому потрібні нові підходи до розробки методик та інструментів оцінювання якості підготовки майбутніх фахівців.

Мета статті – розглянути методологічні аспекти оцінювання якості професійної підготовки фахівців в економічних коледжах, охарактеризувати наукові підходи до діагностики результатів професійної підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти економічного профілю.

У процесі дослідження використовувалися положення кваліметричного та системного підходів, методи порівняльного аналізу змісту вітчизняних та зарубіжних наукових публікацій, присвячених теорії та практиці оцінювання якості професійної підготовки фахівців.

Означено методологічні проблеми вимірювання знань студентів та адекватність їх оцінювання з точки зору впроваджуваних професійних стандартів. Описано різні підходи до оцінювання якості освіти та її результатів; процедуру оцінювання та її основний інструментарій; висвітлено критерії, параметри, показники та норми як орієнтири у виборі еталонів оцінки.

Констатовано, що сучасний етап розвитку вітчизняної фахової передвищої освіти зумовлений компетентнісною спрямованістю освітньої системи, основним результатом реалізації якої є формування у майбутніх фахових молодших бакалаврів здатностей ефективно здійснювати професійну діяльність.

Узагальнено, що якість професійної підготовки фахівців в економічних коледжах визначається шляхом встановлення відповідності результатів навчання здобувачів освіти вимогам кваліфікаційних стандартів чи освітньо-професійних програм. Визначення та застосування принципів, формулювання цілей, добір та структурування змісту, визначення об'єктів, предметів, проектування засобів, методів та форм оцінювання дасть можливість створити ефективну систему діагностики якості підготовки фахових молодших бакалаврів у економічних коледжах.

Ключові слова: оцінювання, методи, критерії, система, шкали оцінювання, майбутні фахові молодші бакалаври, фахова передвища освіта.

Постановка проблеми. Стрімкі зміни в технологічній сфері та динамічне впровадження інноваційних технологій в усіх галузях економіки вимагають суттєвого реформування усталеної системи підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти. Сучасні нормативні документи вказують на необхідність суттєвих змін у концептуальних засадах освітнього процесу, де в центрі уваги має бути особистість студента, його інтереси, потреби, схильності та

вподобання. Замість того, щоб бути простими споживачами науково-технічної та технологічної інформації, які займаються лише репродуктивними завданнями з оволодіння майбутньою професійною діяльністю, здобувачі освіти мають ставити на перше місце самостійну навчальну роботу та цілеспрямований розвиток власних творчих здібностей і нахилів. Тому сучасна професійна освіта, зокрема фахова передвища, динамічно переходить до компетентнісної моделі навчання, що забезпечує підготовку всебічно розвинених, висококваліфікованих і конкурентоспроможних фахівців, здатних до професійного самовдосконалення та самореалізації. Водночас особливого значення й актуальності набуває діагностика рівня набуття майбутніми економістами компетентностей та об'єктивне оцінювання якості їхньої професійної підготовки.

Аналіз актуальних досліджень. Аналіз наявних наукових праць з питань педагогічного оцінювання якості підготовки фахівців у контексті компетентнісного підходу свідчить, що ці аспекти досить ґрунтовно досліджені багатьма вітчизняними вченими. Науковим підґрунтям їх вивчення слугують праці В. Кременя, В. Лугового, Н. Ничкало, В. Радкевич та ін., в яких обґрунтовуються методологічні основи забезпечення якості освіти. Теоретичні і методичні засади оцінювання якості професійної освіти висвітлюються у доробках С. Бабінець, Л. Базиль, І. Булах, С. Кретович, Р. Кубанова, О. Локшиної, П. Лузана, І. Мосі, Т. Пашенко, О. Тітової та інших.

Заслужують на увагу матеріали про систему оцінювання в освіті, видані в рамках міжнародних програм TACIS, ДЕЛФІ тощо (Clifton, Divya, 2006). Комплексне та широкомасштабне дослідження ключових тенденцій та напрямів політики в галузі оцінювання результатів вищої освіти в країнах-членах та країнах-партнерах ОЕСР представлено в публікації «Роль вищої освіти в економіці знань» (Tertiary Education for the Knowledge Society, 2008). Проте, незважаючи на вагомий здобуток досліджень, вони носять, здебільшого, теоретичний характер і не надають практичних порад щодо здійснення оцінювання студентів, докладних і, разом з тим, зручних у застосуванні методик, технологій оцінювання результатів компетентнісно-орієнтованої підготовки майбутніх фахових молодших бакалаврів.

Мета дослідження: розглянути методологічні аспекти оцінювання якості професійної підготовки фахівців в економічних коледжах, охарактеризувати наукові підходи до діагностики

результатів професійної підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти економічного профілю.

Методи дослідження. У процесі дослідження використовувалися положення кваліметричного та системного підходів, методи порівняльного аналізу змісту вітчизняних та зарубіжних наукових публікацій, присвячених теорії та практиці оцінювання якості професійної підготовки фахівців.

Виклад основного матеріалу. Під якістю підготовки прийнято розуміти відповідність рівня підготовки фахівця вимогам професійного середовища, в якому йому доведеться працювати. Іноді під якістю розуміється співвідношення мети та результату. Отже, необхідно в однакових одиницях вимірювати мету, поставлену перед навчальним закладом, та результат, досягнутий вузом. У такому разі якість освіти визначається інтегративною характеристикою освітнього процесу та його результатів, що відображає міру відповідності їх уявленням суспільства про освітній процес та його цілі.

У педагогічних публікаціях часто наводяться досить близькі тлумачення якості системи освіти. Наведемо одне з них: «Якість освіти – визначений рівень засвоєння змісту освіти (знань, засобів діяльності, досвіду творчої діяльності, емоційно-ціннісних відношень) фізичного, психологічного, морального та громадянського розвитку, якого досягає здобувач на різноманітних етапах освітнього процесу відповідно до індивідуальних можливостей, прагнень і цілей виховання та навчання» (Мося, Лапа, Лузан, 2022).

Об'єктом оцінювання якості підготовки є знання, уміння, навички та інші компетентності, продемонстровані студентами на певному етапі опанування освітньої програми. Прийнято вважати, що освітні (еталонні) результати – це сукупність задекларованих у стандартах освіти знань, умінь, навичок та інших компетентностей, якими має оволодіти особа в процесі навчання за певною освітньо-професійною програмою, і які можуть бути ідентифіковані, кількісно оцінені та виміряні. Практично, результати навчання є тим еталоном, з якими порівнюються фактичні знання та компетентності, набуті студентами в процесі навчання, і робляться висновки про якість підготовки фахового молодшого бакалавра. Таким чином, «основою процедури оцінювання є зіставлення демонстрованих студентами знань, умінь, навичок, інших компетентностей (актуальний стан об'єкта) з еталонними (очікуваними, унормованими) результатами та

встановлення об'єктивного рівня якості підготовки фахівців у коледжі» (Лузан, Тітова, Мося, Пащенко, 2021).

Аналіз сучасної практики підготовки фахівців в економічних коледжах переконує в наявності суперечностей між: знанневою орієнтацією змісту підготовки та особистісним розвитком майбутнього фахівця; потребою педагогічних працівників економічних коледжів в ефективних діагностичних методиках оцінювання якості підготовки економістів та браком для цього сучасного діагностичного інструментарію. Необхідність розв'язання означених суперечностей суттєво актуалізує мету нашого дослідження.

Складність виміру результатів професійної підготовки багато в чому спричинена труднощами формалізації, узагальнення та аналізу критеріїв оцінювання, а також проблемою вибору репрезентативних параметрів та методів їх визначення. Вибір параметрів, що входять у систему оцінювання, багато в чому визначається напрямом підготовки, залежно від специфіки якого критерії оцінювання можуть значно відрізнятися як за пріоритетністю, так і за набором показників, що входять до них.

Наявність у даний час безлічі підходів до розуміння якості освіти пов'язана з великим розмаїттям запитів до результатів навчання у різних соціальних, професійних груп та окремих осіб (батьків, педагогів, здобувачів освіти тощо). Різноманітність цілей суб'єктів освіти та споживачів освітніх послуг пояснює різні критерії, технології та способи оцінювання у різних вимірах та на різних рівнях. У таблиці 1 наведена класифікація підходів до виміру якості освіти. Ця далеко не єдина класифікація, що показує складність та багатосторонність проблеми пошуку методологічних підходів для оцінювання професійної підготовки випускників закладів фахової передвищої освіти.

Вивченням таких же проблем зайнята низка американських організацій, зокрема: Національний інститут з вивчення залучення студентів до освітнього процесу (National Institute of Education's Involvement in Learning); Асоціація зі спільного складання навчальних планів в американських коледжах (The Association of American Colleges' Integrity in the College Curriculum) та інші (Clifton, Divya, 2006). Означені організації вивчають різні підходи до оцінки якості освіти. Найбільшу популярність набули ті з них, які спираються на вимоги стандартів серії ICO та теорію кваліметрії. Є, безумовно, й вітчизняні дослідження, присвячені виміру якості освіти та її результатів.

Принагідно, можна виділити дослідження, в яких розробляються аспекти кваліметричного підходу до вирішення проблеми (І. Анненкова, О. Ануфрієва, В. Григораш, Т. Пащенко, В. Приходько, З. Рябова та інші). Деякі з авторів переконані, що в сучасній педагогіці ефективно управління якістю неможливе без методів кваліметрії (Григораш, 2014). Дослідники визначають основні завдання педагогічної кваліметрії, які спрямовані на визначення та пояснення поняття «якість освіти» через його структуру, зміст, підходи, методи, принципи та освітні технології. Оцінювання якості освіти здійснюється через відбір критеріїв і показників, шкалювання, збір вимірювальних даних, виявлення рівнів самореалізації та саморозвитку здобувачів освіти, обробку результатів та їх інтерпретацію (Пащенко, 2022). Кваліметричні процедури направлені на забезпечення диференційованого оцінювання та встановлення рівня освоєння компетентності студентів на різних напрямках професійної підготовки.

Таблиця 1

Наукові підходи до оцінювання якості освіти

Підхід	Основа
Інтуїтивно-емпіричний	досвід та інтуїція людини
Формально-звітний	рівень успішності здобувачів освіти (відсоток успішності на «3», «4» або «5»)
Психологічний	рівень розвитку пізнавальних процесів та ступінь прояву психічних новоутворень особистості
Педагогічний	рівень вихованості та навченості
Процесуальний	оцінка стану освітнього процесу
Результуючий	оцінка результату педагогічної діяльності освітнього закладу
Комплексний	зовнішня експертиза (матеріальна база, кадровий склад, освітні програми, форми, методи роботи та інші показники)
Багато-параметричний	оцінка діяльності освітніх установ на основі внутрішньо-системних параметрів
Методологічний	співвідношення результату з операційно заданими цілями
Інтегрований	оцінка на основі категорій, які мають інтегрований характер (компетентність, грамотність, освіченість)
Особистісно-орієнтований	особистісний розвиток здобувача освіти
Соціальний	ступінь задоволеності індивідуального та громадського споживача
Кваліметричний	вимірювання показників якості за кількісним параметром

Результати аналізу психолого-педагогічних досліджень уможливили визначення основних положень кваліметричного

підходу, які мають принципове значення для моніторингу та оцінювання рівнів сформованості компетентностей студентів:

- контроль – це процес визначення рівня сформованості компетентності в результаті виконання студентами різних завдань;
- перевірка – це одноразова оцінювальна дія або дослідження компетентностей студентів;
- оцінка – це вираження результатів навчання в умовних балах або оціночних судженнях викладача;
- одиниця вимірювання – умовна величина, відносно якої визначається значення (величина) об'єкта навчання.

Процес оцінювання може здійснюватися різними методами, залежно від засобів аналізу, а саме:

- інструментальним: вимірювання та аналіз проводяться за допомогою спеціальних приладів;
- органолептичним: в оцінюванні задіяні органи чуттів (зір, слух, нюх, дотик);
- експертним: інструментами вимірювання та аналізу є інформація, досвід та інтуїція експерта;
- змішаним методом: різні комбінації трьох попередніх.

Оцінювання рівня сформованості складного явища компетентності студента в якісному вимірі є дуже суб'єктивним і не завжди можливим. Проблема аналізу якості різних об'єктів та методи їх оцінювання є предметом дослідження науки кваліметрії, тому для підвищення валідності оцінювання компетентності доцільно поєднувати якісні методи діагностики з аналітичними елементами кваліметрії.

Найбільшою популярністю в різних сферах діяльності користується метод експертних оцінок, оскільки він порівняно простий у використанні та універсальний. Метод спирається на знання, досвід та інтуїцію фахівців – експертів, чиї думки мають бути опрацьовані та виражені у якісній та/або кількісній формі з метою підготовки інформації для ухвалення рішення компетентними особами. Існують різні способи отримання експертних оцінок. Кожен експерт може працювати автономно, не знаючи нічого про інших учасників експертизи та висловлюючи свою думку незалежно від авторитетів. Або експерти можуть колективно обговорювати проблему, навчаючись один в одного та роблячи спільні висновки. В одних ситуаціях кількість експертів визначається так, щоб за допомогою статистичних методів перевірки узгодженості думок, а потім їх усереднення можна було ухвалювати

обґрунтовані рішення. В інших випадках – число експертів зростає у процесі проведення експертизи (Григораш, 2014).

До ключових питань визначення якості належать вибір та формування складових оцінювання: критеріїв, параметрів, показників, а також норм. Критерій – ознака, за якою виробляється оцінка, тобто є її мірилом і засобом перевірки – еталоном порівняння результатів оцінювання. Розроблення та обґрунтування критеріїв, критеріальної бази – одна з найважливіших проблем будь-якого виду оцінювання. Розрізняють критерії результативності та ефективності. Перші дають змогу зрозуміти, чи досягнуто бажаних результатів і чи відповідають вони стандартам якості. За допомогою інших визначається відповідність затрат і залучених ресурсів цілям та результатам виконаного завдання. Існує низка вимог, які пред'являються до критеріїв. До них відносяться: однозначність, валідність, незалежність від суб'єктивних умов та обставин, простота у використанні, достатність, але не надмірність (формулювання критеріїв не повинно бути громіздким, щоб не ускладнювати процес експертизи). Критерії визначаються на основі системи параметрів та показників, які дають змогу відстежувати предметність та цілеспрямованість будь-якої діяльності, а, крім того, описують її стан та ефективність. Визначення параметрів, що входять до системи оцінювання, залежить від специфіки об'єкта, що обстежується, і вимагає, у свою чергу, ретельного вибору критеріїв і набору показників.

Показник, поряд з критерієм, служить інструментом, за допомогою якого вимірюється та вибирається оптимальний варіант вирішення практичного завдання у конкретних умовах. Головними характеристиками показника є діагностичність та конкретність, які роблять його доступним для спостереження, обліку та фіксації. У загальному сенсі, під показником розуміють основу, що дає можливість міркувати про наявність тієї чи іншої ознаки. Кількість показників, як і параметрів, має бути мінімальною, для того, щоб не ускладнювалася процедура експертизи. Звідси випливає найважливіша вимога до системи показників – вони мають бути конкретними, чіткими, ємними та зручними для виміру. Крім критеріїв, показників та параметрів, систему оцінювання становлять норми, зразки, середні величини чогось; узаконені уявлення, визнаний порядок чогось; форми регулювання та правила поведінки в певних ситуаціях.

Обов'язковою складовою процедур оцінювання є співвідношення його критеріїв зі спеціальною шкалою. Відомі кілька типів шкал: номінальні, порядкові, інтервальні, шкали стосунків та шкали абсолютних величин. У процесі вимірювання з високою надійністю і валідністю шкала з відкладеними оцінками точно відображає оцінювані характеристики і подає їх без істотних викривлень. Оцінки, виставлені за успіхи в навчанні, традиційно присуджуються за порядковою шкалою, чи інакше – шкалою рангів (всі об'єкти, що оцінюються, за певними ознаками розташовуються в ранжованому ряді). Ця шкала характеризує відносний розмір дескрипторів («менше ніж», «більше ніж», «рівний»). Оскільки оцінка «5» – максимальний результат у 4-бальній шкалі, вона свідчить про більш високий рівень знань, ніж оцінка «4», яка, у свою чергу, є показником кращих знань, ніж оцінка «3». Але на запитання, наскільки більше знає здобувач освіти, який одержав 4 бали, порівняно з учнем, якому поставили 3 бали, відповісти дуже важко, оскільки ця шкала не передбачає знаходження різниці. Зауважимо, що 4-бальна шкала «легко трансформується у 12-бальну. Проте і в педагогічній практиці, і в теорії зустрічаються й інші межі оцінок, що, на нашу думку, ще чекає свого наукового обґрунтування» (Методичні основи оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти, 2021, с. 240).

В українських закладах фахової передвищої освіти діють чотири шкали оцінювання: 12-бальна шкала, що оцінює результати навчання із загальноосвітніх предметів за загальними та характерними для кожного навчального предмета вимогами; за чотирибальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») оцінюються навчальні досягнення студентів з гуманітарної, природничо-наукової, соціально-економічної, професійної та практичної підготовки; у деяких коледжах оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за 100-бальною шкалою оцінювання кредитно-модульної системи організації освітнього процесу, і 200-бальна шкала зовнішнього незалежного оцінювання (Методичні основи оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти, 2021, с. 23).

Метою педагогічного контролю у закладі професійної освіти, як слушно зауважує С. Шевчук, є «досягнення відповідності функціонування і розвитку освітнього процесу вимогам державного стандарту» освіти (Шевчук, 2023). Успішне досягнення мети, у контексті нової компетентнісної концепції і вирішення завдань педагогічного контролю

у закладі фахової передвищої освіти, можливе тільки за умови реалізації оновлених та модернізованих основних принципів сучасного оцінювання якості підготовки фахівців (правил):

- точне визначення очікуваних результатів навчання;
- об'єктивність в оцінюванні досягнення студентами компетентностей (рівні та ідентичні умови щодо змісту, формату та методів оцінювання якості підготовки фахівців та однакові критерії оцінювання для всіх студентів);
- систематичність і системність оцінювання результатів навчання студентів (відповідність структурним елементам змісту освіти);
- єдність вимог (завдання для оцінювання мають розроблятися на основі задекларованих стандартами освітніх результатів);
- позитивний підхід в оцінюванні результатів (оцінювання має орієнтуватися на рівень досягнень і прогрес здобувача освіти);
- індивідуальний підхід до оцінювання результатів навчання студентів (забезпечення умов навчання, що враховують рівень навчальних досягнень та інтелектуальних здібностей студента);
- багатовимірність оцінювання результатів навчальних досягнень студентів (одночасне оцінювання всіх визначальних компонентів професійної компетентності, набутих майбутніми фахівцями);
- адекватність інструментів оцінювання компетентнісних досягнень студентів (комплекс методів і процедур оцінювання має відповідати навчальним завданням, стилям навчання студентів і функціям оцінювання);
- дієвість та прозорість очікуваних результатів навчання (поєднання формального оцінювання із самооцінюванням студентами результатів власних навчальних досягнень та взаємооцінюванням (Методичні основи оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти, 2021, с. 30-34).

У наукових публікаціях учені в основному пов'язують суть процесу оцінювання з безперервним збором та інтерпретацією даних і виробленням суджень на основі цих даних з метою організації певних дій щодо вдосконалення системи. Разом з тим, найчастіше виокремлюється такі функції оцінювання результатів навчання здобувачів фахової передвищої освіти: *«інформаційна* (збір даних про здобувача освіти, студентську групу, спеціальність тощо); *інтерпретуюча* (визначення рівня сформованості знань, умінь, якостей особистості, рівня згуртованості студентського колективу

тощо); *коригуюча* (внесення змін в освітній процес, оптимізація технологій навчання, форм, методів, надання методичної допомоги суб'єктам педагогічної взаємодії тощо)» (Лузан, Тітова, Мося, Пащенко, 2021).

Незважаючи на численні теоретичні та експериментальні дослідження, проблема оцінювання компетентності фахівця вимагає подальшого вивчення, оскільки у відомих концепціях немає однозначної відповіді на питання про закономірності та механізми формування, розвитку компетентності, немає єдності поглядів на структуру компетентності, мають місце значні труднощі у поясненні механізмів формування компетентності. Отже, необхідний системний підхід до проблеми оцінювання якості підготовки компетентного фахівця, механізмів її формування та розвитку. Оскільки компетентність є інтегральною характеристикою, то її можна розглядати як деяку об'єктивну реальність освітнього процесу з характерними ознаками складних систем. Оцінювання результативної навчальної діяльності майбутніх фахівців в економічних коледжах за своєю суттю є визначенням їхнього рівня компетентності за основними показниками, а тому цей процес доцільно розглядати з позиції системного підходу.

Конкурентоспроможний фахівець здатний досягати поставлених цілей у різних освітніх ситуаціях, що швидко змінюються, завдяки володінню методами вирішення професійних завдань (Bazył, 2016). Оцінювання якості підготовки конкурентоспроможного фахівця – процедура, яка за допомогою системи методик виявляє стан суб'єкта (фахівця), дає змогу визначити параметри та критерії особистісно-професійних властивостей, характеристик, що відповідають потребам суспільства, різних соціальних груп, ринку освітніх послуг та ринку праці. На наш погляд, методична система оцінювання якості підготовки майбутніх фахівців має бути розроблена та запроваджена безпосередньо в навчальному закладі фахової передвищої освіти, так як саме означена система «відіграє ключову роль в об'єктивному, валідному визначенні рівнів опанування здобувачами необхідних результатів навчання, оскільки лише при комплексному врахуванні впливу всіх компонентів системи можемо об'єктивно оцінити компетентнісні досягнення студентів» (Методичні основи оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти, 2021, с. 38).

Насамперед, це пов'язано з такими особливостями підготовки, як: підпорядкованість навчального закладу, територіальне розміщення, напрями підготовки/спеціальності, рівень підготовленості абітурієнтів тощо. Система оцінювання якості підготовки майбутнього фахівця економічного профілю містить показники якості підготовки: рівень фундаментальної теоретичної підготовки (знання природничо-наукових дисциплін, знання гуманітарних та соціальних наук, знання загально професійних дисциплін, рівень системності підготовки); рівень професійної компетентності (економічна та інформаційна компетентність, базові навички фахівця, уміння обґрунтовувати та обирати найкраще рішення тощо); особисті якості фахівця-економіста (розумові навички, навички міжособистісної комунікації, особисті якості).

Для оцінювання якості підготовки необхідно визначити методи та процедури, на підставі яких воно буде проводитися. У методичній системі оцінювання якості повинно застосовуватися комплексне використання форм і методів, орієнтованих на оцінювання різних груп компетентностей на основі їх взаємодоповнюваності в різних освітніх середовищах. Система оцінювання якості підготовки фахівців у коледжах економічного профілю включає традиційні (спостереження за навчальною діяльністю студентів, усний, письмовий, комбінований, практичний) та інноваційні методи оцінювання (метод кейсів, метод портфолію, перевірка за допомогою навчальних ігор, метод оцінювання в «перевернутому навчанні», метод ментальних карт, виконання проєктів, тестовий, програмований та інші).

Для об'єктивності оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти необхідно враховувати самооцінне судження випускників, додаткову інформацію про їхню готовність здійснювати професійну діяльність, про рівень сформованості тих чи інших якостей та властивостей тощо.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Сучасний етап розвитку вітчизняної фахової передвищої освіти зумовлений компетентнісною спрямованістю освітньої системи, основним результатом реалізації якої є формування професійної компетентності майбутнього фахівця. У дослідженні уточнено, що якість професійної підготовки фахівців у коледжах визначається шляхом встановлення відповідності результатів навчання здобувачів освіти вимогам кваліфікаційних стандартів чи освітньо-професійних програм.

Визначення та використання наукових підходів, принципів, формулювання цілей, добір та структурування змісту, визначення об'єктів та предметів, проектування засобів, методів та форм дасть можливість на ґрунтовній методологічній основі створити ефективну систему оцінювання якості підготовки молодших фахових бакалаврів у економічних коледжах. Обґрунтування та розроблення такої педагогічної системи і буде предметом нашого подальшого наукового пошуку.

ЛІТЕРАТУРА

- Григораш, В. В. (2014). Кваліметричний підхід до експертного оцінювання навчально-виховного процесу. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*, 34 (87), 140–146 (Hryhorash, V. V. (2014). A qualitative approach to expert evaluation of the educational process. *Pedagogy of creative personality formation in higher and secondary schools*, 34 (87), 140–146).
- Лузан, П. Г., Тітова, О. А., Мося, І. А., Пащенко, Т. М. (2021). Методика оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти. *Професійна педагогіка*, 1(22), 169-184 (Luzan, P. G., Titova, O. A., Mosya, I. A., Pashchenko, T. M. (2021). Methodology for evaluating the quality of training of specialists in institutions of professional preliminary higher education. *Professional pedagogy*, 1(22), 169-184).
- Методичні основи оцінювання якості підготовки фахівців у закладах фахової передвищої освіти: методичний посібник* (2021). Житомир: «Полісся» (*Methodological basis for evaluating the quality of training of specialists in institutions of vocational pre-higher education: methodological manual* (2021). Zhytomyr: "Polishya").
- Мося, І., Лапа, О., Лузан, П. (2022). Якість професійної підготовки фахівців як предмет педагогічного оцінювання. *Professional Pedagogics*, 1(24), 259-276. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.259-276> (Mosya, I., Lapa, O., Luzan, P. (2022). The quality of professional training of specialists as a subject of pedagogical assessment. *Professional Pedagogics*, 1(24), 259-276. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.259-276>).
- Пащенко, Т. М. (2022). Кваліметричний підхід у реалізації методичної системи оцінювання якості підготовки фахівців у коледжах будівельного профілю. *Наукові записки Малої академії наук України*, 1 (23), 92-100 (Pashchenko, T. M. (2022). A qualitative approach in the implementation of a methodical system for assessing the quality of specialist training in construction colleges. *Scientific Notes of the Small Academy of Sciences of Ukraine*, 1 (23), 92-100).
- Шевчук, С. С. (2023). Система педагогічного контролю та оцінювання як фактор забезпечення якості професійної освіти. Біла Церква: БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ (Shevchuk, S. S. (2023). *The system of pedagogical control and evaluation as a factor in ensuring the quality of professional education*. Bila Tserkva: BINPO DZVO "UMO" NAPNU).
- Bazyl, L. (2016). Kompetencje nauczycieli jako czynnik jego konkurencyjności. *Spółeczeństwo edukacja język*, 2, 3, 7–14.
- Clifton, F. Conrad, Divya, Malik Gupta (2006). Traditional and Emerging Approaches to Assessing the Quality of Higher Educational Institutions, Programs and Courses: A Perspective from the United States. *International Conference on Higher*

Education Evaluation and Accreditation. Higher Education Evaluation and Accreditation Council of Taiwan (HEEACT), May 10, 2006. Available from: http://www.scu.edu.tw/conference/950620_speech.

Tertiary Education for the Knowledge Society / OECD, 2008. Available from: www.oecd.org/edu/tertiary/review.

SUMMARY

Nahlyi Dmytro. The methodological aspects for evaluating the quality of professional training of specialists in economic colleges.

The position that the quality of training in higher education was evaluated by the level of knowledge, abilities and skills was substantiated for a long time. Currently, the global situation has changed. And that is why new approaches to developing methods and tools for evaluating the quality of training of future specialists are needed.

The purpose of the article was to consider the methodological aspects of assessing the quality of professional training of specialists in economic colleges and to characterize scientific approaches to the diagnosis of the results of professional training of specialists in institutions of vocational higher education of an economic profile.

In the process of research, the provisions of qualitative and systematic approaches, methods of comparative analysis of the content of domestic and foreign scientific publications devoted to the theory and practice of evaluating the quality of professional training of specialists were used.

The methodological problems of measuring students' knowledge and the adequacy of their evaluation from the point of view of implemented professional standards were determined. Various approaches to evaluating the quality of education and its results were described; assessment procedure and the main tools as well as the criteria, parameters, indicators and norms were highlighted as guidelines in the selection of evaluation standards.

It has been established that the current stage of development of domestic professional higher education is determined by the competence orientation of the educational system, the main result of which is the formation of future professional junior bachelors' abilities to effectively carry out professional activities.

In general, the quality of professional training of specialists in economic colleges was determined by establishing the compliance of the training results of education seekers with the requirements of qualification standards or educational and professional programs. Definition and application of principles, formulation of goals, selection and structuring of content, definition of objects, subjects, design of means, methods and forms of evaluation will provide an opportunity to create an effective system of diagnostics of the quality of training of professional junior bachelors in economic colleges.

Key words: *assessment; methods; criteria; system; assessment scales; future professional junior bachelors; vocational higher education.*